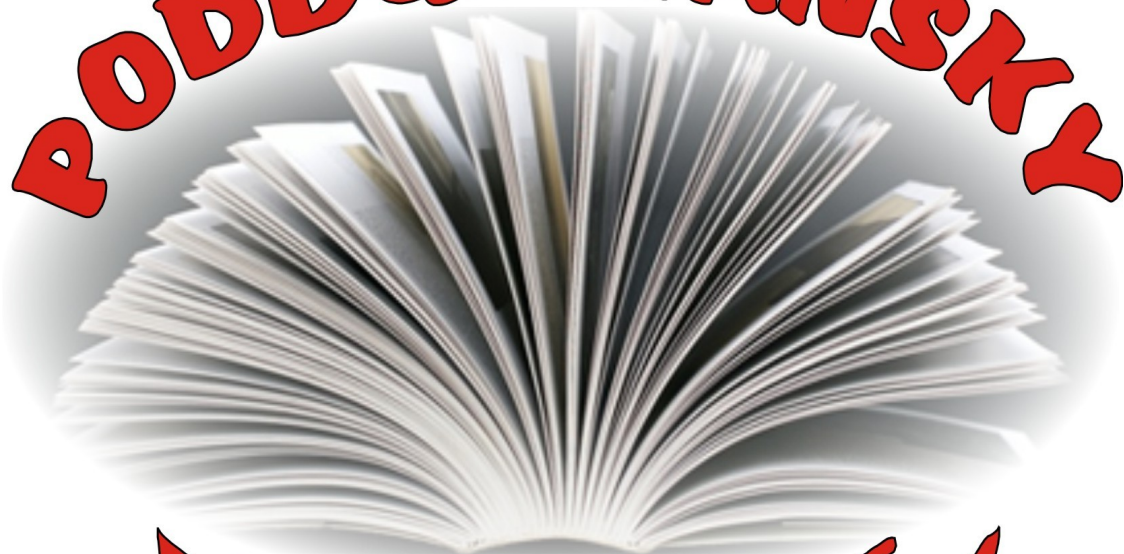

PODDUKLIANSKY

KNIHOVNÍK

Ročník 3 číslo 1

2012

Časopis Poddukľianskej knižnice vo Svidníku

**Medzinárodný rok trvalo
udržateľnej energie pre všetkých**

OBSAH

<i>Knižnica pre všetkých.....</i>	<i>1</i>
<i>Naše aktivity... ..</i>	<i>1</i>
<i>TSK v PK Svidník.....</i>	<i>2</i>
<i>Z činnosti knižníc nášho regiónu v roku 2011.....</i>	<i>7</i>
<i>Oddelenie ako ho (ne)poznáte.....</i>	<i>12</i>
<i>Regionálne osobnosti – Juraj Bača.....</i>	<i>14</i>
<i>Z pera našich čitateľov.....</i>	<i>16</i>
<i>Pamiatke Andreja Červeňáka.....</i>	<i>16</i>
<i>K stému výročiu narodenia doc. Juraja Kustúka.....</i>	<i>17</i>
<i>Police plné kníh.....</i>	<i>19</i>
<i>Galéria slávnych osobností v oblasti písma a kníh.....</i>	<i>21</i>
<i>Viete, že...?.....</i>	<i>22</i>
<i>Úsmev, prosím... ..</i>	<i>23</i>
<i>Hádanky.....</i>	<i>24</i>
<i>Výrazy, ktoré prekľenuli tisícročia.....</i>	<i>24</i>
<i>Čas na zábavu.....</i>	<i>25</i>
<i>Optické ilúzie.....</i>	<i>25</i>
<i>Sudoku.....</i>	<i>26</i>
<i>Medzinárodný rok trvalo udržateľnej energie pre všetkých.....</i>	<i>26</i>

Knižnica pre všetkých

Naše aktivity...

Dňa 13. februára 2012 sa v Podduklianskej knižnici uskutočnila **porada bibliografov a riaditeľov regionálnych knižníc Prešovského kraja**. Organizátorom porady bola Krajská knižnica P.O.Hviezdoslava v Prešove a Slovenská národná knižnica v Martine.

Okrem riaditeľky prešovskej knižnice Mgr. Marty Skalkovej sa na porade zúčastnila PhDr. Anna Kucianová, PhD. a PhDr. Ľudmila Rohoňová zo Slovenskej národnej knižnice v Martine. Účastníkov porady privítal Mgr. Kamil Beňko, riaditeľ knižnice. Spevácke trio Tropar, ktoré pracuje pri knižnici, prítomných potešilo svojim spevom a hovoreným slovom našich národných buditeľov. A potom sa už začala samotná porada, ktorej

predmetom bola regionálna bibliografia, práca s regionálnou literatúrou, budovania regionálnej článkovej databázy z regionálnych i celoslovenských periodík, digitalizácia periodík, bibliografi a ich úlohy v knižnici, perspektívy regionálnej bibliografie na Slovensku, závery 12. bibliografickej konferencie, hodnotenie činnosti bibliografických pracovísk v regionálnych knižniciach Prešovského samosprávneho kraja (PSK) za rok 2011 a plánovaná činnosť v roku 2012.

Svetový aj náš – spomienkové podujatie na jedného z najslávnejších Rusínov a pop-artového kráľa Andyho Warhola, ktoré sa v knižnici konalo **22.2.2012**, a ktoré bolo spojené s besedou a kvízom pre žiakov, študentov ale aj širokú verejnosť. Garantom tejto akcie bol Jozef Keselica, predseda Pop-art klubu Andyho Warhola.

Z ďalších podujatí, ktoré sa konali v knižnici v mesiacoch január až marec, môžeme ešte spomenúť besedy o knihách **Trojuža, Danka a Janka, Už ho vezú, Z poľovníckej kapsy**. Pre mladších žiakov to boli podujatia, ako napr. **Andersen a jeho rozprávky, Budeme si čítať** alebo aj **Rozprávkové popoludnia v knižnici**. Pre rómske deti bol premietnutý dokumentárny film **O farbách života Rómov**. Deti z Detského domova sa zúčastnili podujatia **Zoznámte sa s internetom** a v rámci exkurzie sa oboznámili s činnosťou knižnice.

Nadežda Mičáková

Týždeň slovenských knižníc v PK Svidník

Podduklianska knižnica sa aktívne zapojila do **13. ročníka Týždňa slovenských knižníc**, ktorý sa tohto roku konal od **26. marca do 1. apríla 2012**, pestrou paletou podujatí určených všetkým vekovým kategóriám používateľov knižnice, ale aj širokej verejnosti.

Podduklianska knižnica vo Svidníku

TÝŽDEŇ SLOVENSKÝCH KNIŽNÍC

Podduklianska knižnica vo Svidníku sa aktívne zapojí do tohtoročného 13. ročníka Týždňa slovenských knižníc (TSK), ktorý sa bude konať od 26. marca do 1. apríla 2012

Motto TSK:
"Knižnice pre všetkých"

Podduklianska knižnica ponúka pestrú paletu aktivít:

26.03.2012

- * ČITATEĽSKÝ MARATÓN - pre žiakov základných škôl
- * BEREZNEVA STEŽKA DO TARASA - literárno hudobné pásmo k výročiu T.H. Ševčenka

27.03.2012

- * Z RÍŠE ROZPRÁVOK - vyhodnotenie súťaže
- * O SNEHULIAKOVI S HORÚCIM SRDCOM - zážitkové čítanie pre žiakov ZŠ
- * NEVIDIACI SVET - beseda s p. Muščíkovou pre študentov SZŠ milosrdného Samaritána a Gymnázia blahoslavenej Matky Terezy

28.03.2012

- * Z KLENOTNICE SLOVENSKEJ LITERATÚRY - Ľudovít Štúr - hodina slovenskej literatúry pre študentov SOŠ - technickej
- * O SNEHULIAKOVI S HORÚCIM SRDCOM - zážitkové čítanie pre žiakov ZŠ

29.03.2012

- * ZA SLNIEČKA, SKORO ZRÁNA - prehliadka malých recitátorov materských škôl
- * MATERINSKÝ JAZYK RUSÍNOV NA ZAČIATKU 21. STOROČIA - beseda s Doc. PhDr. Annou Pliškovou, PhD. Ústav rusínskeho jazyka a kultúry, Prešovská univerzita v Prešove

30.03.2012

- * JA UŽ VIEM ČITAŤ - informačná výchova pre žiakov I. ročníkov ZŠ, spojená so slávnostným zápisom do knižnice

Výchovné a vzdelávacie podujatia v bibliobuse: * ČÍTAJME SI SPOLU - informačná výchova spojená so slávnostným zápisom do bibliobusu pre deti ZŠ v regióne

- * HÁDAM, HÁDAŠ, HÁDAJME - hádankárska súťaž pre deti ZŠ
- * KEĎ VIEŠ, UHÁDNEŠ - štvrtročná súťaž pre deti

26.3.2012

ČITATEĽSKÝ MARATÓN – pre žiakov základných škôl v meste Svidník

Cieľom tohto podujatia bolo zapojiť do čítania čo najviac detí, pretože deti, ktoré čítajú sa nielen ľahšie vyjadrujú ale sú aj na vyššej komunikačnej úrovni. Každé dieťa, ktoré reprezentovalo svoju školu a bolo zapojené do tohto podujatia, prečítalo nahlas niekoľko riadkov z knihy, ktorú vybrala knižnica a podpísalo sa na plagát, ktorý bol vyhotovený k tejto príležitosti. Nakoniec sa podpisy čítajúcich spočítali a určila sa víťazná škola tohto maratónu.

27.3.2012

O SNEHULIAKOVI S HORÚCIM SRDCOM – zážitkové čítanie pre žiakov ZŠ

Čo je to dobrý skutok, ako konať dobré skutky, ako si vieme navzájom pomáhať o tom všetkom sa dozvedeli deti materských škôl, ktoré sa zúčastnili v knižnici na zážitkovom čítaní O snehuliakovi s horúcim srdcom. Bolo to stretnutie plné zábavy ale aj poučenia.

Z RÍŠE ROZPRÁVOK – vyhodnotenie výtvarnej súťaže

Dňa **27. marca 2012** sa v priestoroch Podduklianskej knižnice uskutočnilo vyhodnotenie regionálnej výtvarnej súťaže, ktorá sa tohto roku konala už po pätnásty krát. Práce hodnotila porota v tomto zložení: predseda: Ing. Bibiána Džubáková

členovia: Mgr. Lenka Bokšanská
Mgr. Anna Popiková

I. kategória: Výtvarné práce

1. miesto: **Gabika Kupcová, ŠKD pri Spojenej škole - ZŠ, Svidník**
2. miesto: **Michaela Buchalová, ŠKD pri ZŠ, Komenského, Svidník**
3. miesto: **Samuel Hejda, ŠKD pri ZŠ, Komenského, Svidník**
4. miesto: **Sabina Oreničová, ŠKD pri Spojenej škole, ZŠ, Svidník**
5. miesto: **Petra Pasztorová, ŠKD pri Spojenej škole, ZŠ Svidník**
5. miesto: **Denisa Vargová, ŠKD pri ZŠ, Kuková**

II. kategória: Kombinovaná technika

1. miesto: kolektívna práca, **1. oddiel ŠKD pri ZŠ, 8. mája, Svidník**
2. miesto: kolektívna práca, **ŠKD pri ZŠ, Komenského, Svidník**
3. miesto: **Anna Miková, ŠKD pri ZŠ, Nižný Mirošov**
4. miesto: **Nikola Bokšanská, ŠKD pri ZŠ, Kračúnovce**

III. kategória: Rozprávkové postavičky

1. miesto: kolektívna práca, **3. oddiel ŠKD pri ZŠ, 8. mája, Svidník**
2. miesto: **Lucia Tchuriková, ŠKD pri ZŠ, Okružle**

Do tejto súťaže sa zapojili tieto školy: ZŠ, Komenského, Svidník; Spojená škola – ZŠ, Centrálna, Svidník; ZŠ, 8. mája, Svidník; ZŠ Kuková; ZŠ Okružle; ZŠ Nižný Mirošov; ZŠ, Karpatská, Svidník; ZŠ Kračúnovce

NEVIDIACI SVET – beseda s Nadeždou Muščíkovou pre študentov SZŠ milosrdného Samaritána a Gymnázia blahoslavenej Matky Terezy

Na besede s predsedníčkou Únie nevidiacich a slabozrakých vo Svidníku Nadeždou Muščíkovou sa študenti SZŠ milosrdného Samaritána a Gymnázia blahoslavenej Matky Terezy okrem iného dozvedeli aj ako sa cíti človek, ktorý žije skoro v úplnej tme, ako sa s tým vyrovnáva, ako nakupuje, ako trávi voľný čas.

28.3.2012

Z KLENOTNICE SLOVENSKEJ LITERATÚRY – Ľudovít Štúr
hodina slovenskej literatúry pre študentov SOŠ-technickej

29.3.2012

**MATERINSKÝ JAZYK RUSÍNŮV NA ZAČÍATKU 21. STOROČIA -
beseda s Doc. PhDr. Annou Pliškovou, PhD. Ústav rusínskeho jazyka a kultúry,
Prešovská univerzita v Prešove**

Kto sú Rusíni, aký je ich materinský jazyk, vytvorenie spisovného jazyka, vznik rusínskych občianskych združení, používanie rusínskeho menšinového jazyka... o tom všetkom bola beseda s Annou Pliškovou, ktorá predstavila svoju prezentáciu v Podduklianskej knižnici.

V rámci Týždňa slovenských knižníc šancu na vrátenie kníh bez zaplataenia upomienok dňa 28. marca 2012 využilo 18 čitateľov, ktorých dlžná suma voči knižnici činila 36.- €. Do knižnice sa v tento deň zapísalo aj 27 nových čitateľov.

Nadežda Mičáková

Z činnosti knižníc nášho regiónu v roku 2011

Podduklianska knižnica vo Svidníku

Knižničné fondy

Prírastok KF za rok 2011 činil 1 875 kn.j., z toho:

* v PK 1 457 kn.j.

* v BUS 418 kn.j.

Z celkového prírastku **špeciálne dokumenty predstavovali 7 kn.j.**

Prírastok získaný kúpou CK činil **1 497 kn.j.**, (grant-620, kúpa-877) z celkového prírastku, z toho:

* v PK 1 126 kn.j.

* v BUS 371 kn.j.,

Prírastok získaný darom 378 celkového prírastku (CK-331, Bus-47)

Prírastok KF za rok **2011** bol **1 875 kn.j.**, v porovnaní s minulým rokom (1 072 kn.j.) bol väčší o 803 kn.j.

Pokračovalo sa v obsahovej previerke knižničného fondu a na jej základe bolo vyradených spolu **1160** opotrebovaných kn.j. V PK bolo vyradených **664 kn.j.** a v **bibliobuse 496 kn.j.**

Používatelia

Počet registrovaných používateľov za rok **2011** bol **2 498** z toho používatelia do 15 rokov 1 107. **Návštevníci knižnice 29 618.**

Výpožičky

Počet výpožičiek za rok **2011** bol **65 066.**

Podujatia

V hodnotenom období oddelenie služieb a bibliobusu uskutočnilo 165 podujatí, na ktorých sa zúčastnilo 4 839 účastníkov. Bolo vyhotovených 31 nástieniek (18 PK) a inštalovaných 33 výstaviiek (28 PK).

Z podujatí uskutočnených v roku 2011 môžeme spomenúť okrem iného napr. **Jeseň s knihou** – podujatie pre deti MŠ, žiakov ZŠ a okoloidúcich, ktoré bolo na pešej zóne; **besedu o knihe Modrý vlk a Zo zelenej lúčky** so spisovateľkou M. Pavlišinovou a ilustrátorkou tejto knihy M. Rešovskou; prezentácia CD nosiča **Koledy tria Tropar**; beseda so záhradkárkou A. Berežnou **Jarné práce v záhrade**; **Kus srdca v medovníku** – pečenie a zdobenie medovníkov s M. Molčanyiovou; beseda s regionálnou spisovateľkou J. Hribikovou-Bertolasi o knihe **Nahí strážcovia raja**; pri príležitosti 57. Slávnosti kultúry Rusínov-Ukrajincov Slovenska bola uskutočnená **beseda s poľskými a ukrajinskými spisovateľmi**, doplnená výstavkou darovaných kníh. V Týždni slovenských knižníc bolo uskutočnených 6 podujatí, ako napr. **Za slniečka, skoro zrána** - prehliadka malých recitátorov materských škôl; vyhodnotenie výtvarnej súťaže **Z riše rozprávok**; beseda o vybranej knihe s členmi Klubu dôchodcov – **Predstavujeme Vám...**

Na oddelení BIS bolo v systéme Virtua – články spracovaných a do produkčnej databázy súborného katalógu Slovenskej národnej knižnice Martin zaslaných 627 záznamov. Pre študentov 3. ročníkov Gymnázia duklianskych hrdinov vo Svidníku uskutočnili sa Hodiny bibliografie (dvojhodinovky), zamerané na prácu s literatúrou pri

spracovávaní stredoškolských odborných prác študentov v rámci hodiny slovenského jazyka a literatúry, na popis rozličných typov dokumentov, na bibliografické odkazy a na techniky citovania s praktickými ukážkami.

Spracovávali sa podklady do materiálu **Dvesto rokov svidníckeho regiónu v dátumoch** : kalendárium osobností, udalostí a faktov okresu Svidník. V roku 2011 bolo do kalendária poskytnutých 236 regionálnych faktografických údajov.

Dotácia MK SR na projekty

Kvalitný fond – spokojný používateľ - projekt na podporu literatúry, knižnej kultúry a knižníc – dotácia v grantovom systéme na nákup knižného fondu od Ministerstva kultúry SR v hodnote **4 500 €**.

Propagácia podujatí po novom – projekt na obstaranie hmotného majetku v intenciách bežných výdavkov – kompaktná digitálna zrkadlovka, HD kamera a ozvučenie v hodnote **3 420 €**.

Kvalitne a rýchlo na internet – projekt na obstaranie hmotného majetku v intenciách bežných výdavkov – PC zostavy (6 ks) v hodnote **5 200.- €**

Kultúrne poukazy 2011 – projekt na sprístupnenie kultúrnych hodnôt a poskytnutie kultúrnych aktivít a služieb žiakom základných a stredných škôl a ich pedagógom prostredníctvom kultúrnych poukazov v kultúrnych inštitúciách – dotácia v grantovom systéme od Ministerstva kultúry SR v hodnote **698 €**.

Koncom roka 2011 boli vypracované 3 projekty, výsledky ktorých budú známe až v roku 2012. **Kniha – prameň poznania a vedomostí, Služby čitateľom ešte kvalitnejšie, Detský kútik plný zábavy.**

Okrem hore uvedených projektov boli ešte vypracované projekty:

Leto s Podduklianskou knižnicou zaslaný do Nadácia Orange – Šanca pre váš región. Cieľom projektu bolo z pohľadu detí súťažnou formou zachytiť fotoaparátom komplex 10 drevených kostolíkov – národných kultúrnych pamiatok – projekt neprešiel.

Poznávajme detskú literatúru zaslaný do Karpatskej nadácie – Otvorená knižnica. Cieľom projektu bolo uskutočniť seminár o detskej a mládežníckej literatúre pre učiteľov ZŠ okresu Svidník spojený s vydaním 2 literárnych zborníkov Pavlovičov literárny Svidník za roky 2001-2005 a roky 2006-2010 a ich prezentácia – projekt neprešiel.

Knižnice okresu Svidník

Počet obcí spolu: 66

Počet miest: 2 (Svidník, Giraltovce)

Počet zrušených knižníc: 1 (Jurková Voľa)

Počet knižníc, ktoré sa presťahovali: 1 (MsK Giraltovce)

Počet knižníc, ktoré doplnili KF: 2 (Giraltovce, Kružlová)

Okres Svidník v roku 2011 evidoval **46 knižníc**, z toho:

Ø **1 regionálnu knižnicu – Poddukliansku knižnicu vo Svidníku**

Ø **1 Mestskú knižnicu v Giraltovciach**

Ø **44 obecných knižníc s neprofesionálnymi zamestnancami**

Z celkového počtu 44 obecných knižníc bolo 6 činných a 38 stagnujúcich knižníc. Podduklianska knižnica vo Svidníku zabezpečovala **knižnično-informačné služby**

bibliobusom v 37 obciach okresu Svidník, taktiež pri II. ZŠ vo Svidníku (v okrese Stropkov v 31 obciach). Mobilnou knižnicou boli nahradené knižničné a informačné služby v obciach, kde obecná knižnica nie je alebo dlhodobo stagnuje.

Podduklianska knižnica má zriadené 3 pobočky, a to pobočku pri Domove dôchodcov, pobočku pre zrakovo postihnutých pri hudobnom úseku a 1 mobilnú knižnicu.

Knižničný fond

Celkový stav KF v okrese Svidník k 31.12.2011 bol **181 533 kn.j.**, z toho v PK Svidník 97 329 kn.j., v MsK Gíraltovcie 19 807 kn.j. a v obecných knižniciach 64 397 kn.j. Počet kn.j. na 1 obyvateľa v okrese činí 9,20 kn.j. (**z počtu 19 714 obyvateľov**, bez obyvat. stag. knižníc). Na 1 používateľa pripadá 51,98 kn.j.

Ročný prírastok KJ v okrese Svidník činil **1 988 kn.j.**, z toho v PK 1 875 kn.j., v MsK Gíraltovcie 88 kn.j. a v obecných knižniciach 25 kn.j.

Úbytok v roku 2011 činil **2 891 kn.j.**, z toho v PK, 1 160 kn.j., v MsK Gíraltovcie 1715 kn.j. v obecných knižniciach 16 (Kružľová).

Knižnice v okrese odoberali 36 titulov periodík v 61 exemplároch.

Celkový počet KJ spracovaných automatizovane v okrese Svidník činí 117 136 kn.j.

Výpožičky

V roku 2011 bolo vypožičaných v knižniciach okresu Svidník **84 169 kn.j.** (pokles o 19 251 výpožičiek oproti roku 2010), z toho 65 066 kn.j. v PK, 15 340 kn.j. v MsK Gíraltovcie a 3 763 kn.j. v obecných knižniciach.

Na 1 obyvateľa v okrese (19 714 obyvateľov) pripadá 4,26 výpožičiek a na 1 registrovaného používateľa 24,10 výpožičiek.

Prostredníctvom **MVS z iných knižníc** bolo používateľom okresu poskytnutých 165 kn.j. MVS iným knižniciam bolo poskytnutých 84 kn.j.

Prezenčné výpožičky v okrese evidovala PK a MsK Gíraltovcie, spolu 7 494 kn.j. Bolo poskytnutých spolu **1 502 bibliografických a faktografických informácií**, vypracovaných bolo **46 rešerší a 1 bibliografia.**

Používatelia

Knižnice okresu Svidník zaregistrovali **3 492 používateľov**, z toho v PK 2 498, v MsK Gíraltovcie 333 a v obecných knižniciach 661 používateľov. Percento používateľov z počtu obyvateľov činilo 17,71. V porovnaní s rokom 2010 v okrese Svidník klesol počet registrovaných používateľov o 700.

Z celkového počtu používateľov bolo registrovaných **1 785 detí do 15 rokov**, čo predstavuje 51,11 %.

Knižnice v okrese Svidník spolu evidovali **38 038 návštevníkov** (+1083), z toho bolo 5 512 návštevníkov podujatí.

V obecných knižniciach zaregistrovali viac používateľov (+19) ako v roku 2010.

Ďalšie činnosti

K ďalším aktivitám v knižniciach patrilo aj organizovanie **vzdelávacích a kultúrno-spoločenských podujatí pre verejnosť**. V roku 2011 sa v celom okrese uskutočnilo **189 podujatí (pokles o 1)**, z toho v PK 165, v MsK Gíraltovcie 23 a v neprofesionálnej knižnici Mestisko - 1.

Bibliografické a faktografické informácie poskytla PK a MsK Gíraltovcie spolu v počte 1 502. PK uskutočnila metodické návštevy (5), poskytla metodicko-poradenské konzultácie (51), uskutočnila porady (12) a vykonávala edičnú činnosť (11). V roku 2011 boli vydané 4 čísla knihovníckeho časopisu **Podduklianský knihovník.**

Informačné technológie

Knižnice v okrese Svidník zabezpečovali prístup k informačným zdrojom prostredníctvom PC. Celkový počet PC s pripojením na internet v okrese bol 32, z toho prístupných pre verejnosť 17.

Podduklianska knižnica vlastní 21 PC s pripojením na internet, z toho bolo 9 prístupných pre verejnosť, MsK Giraltovce slúži 10 PC, z toho 8 je prístupných pre verejnosť. MsK v Giraltovciach využíva program KIS MaSK.

PC s pripojením na internet a program KIS MaSK využíva Obecná knižnica Okrúhle.

Návštevníci online služieb: 8 863.

Zamestnanci knižníc a hospodárenie

V roku 2011 zabezpečovalo činnosť knižníc v okrese Svidník po prepočte **19,10 zamestnancov**, z toho v PK 17, v MsK Giraltovce 1 a 1.1 zamestnancov v obecných knižniciach. Do priemerného počtu zamestnancov evidujeme len tých, ktorí vykázali mzdu za svoju prácu (čo nepredstavuje presný počet zamestnancov v Ock).

Knižnice v okrese Svidník v roku 2011 poskytli **finančné prostriedky na nákup KF v celkovej výške 15 951 €**, z toho PK Svidník 15 251 €, MsK v Giraltovciach 700 €. V roku 2011 obecné úrady nevyčlenili žiadne finančné prostriedky na nákup KF z dôvodu nedostatočného rozpočtu.

Finančné prostriedky získané **grantom alebo darom** v okrese Svidník predstavujú čiastku **14 218 €**.

Knižnice okru Stropkov

Počet obcí v celom okrese spolu: 42

Počet miest: 1 - Stropkov

Okres Stropkov v roku 2011 evidoval **27 knižníc**, z toho:

Ø **1 Mestskú knižnicu v Stropkove**

Ø **26 obecných knižníc**

Z 26 obecných knižníc s neprofesionálnymi zamestnancami v roku 2011 boli 4 činné knižnice a 22 stagnujúcich knižníc.

Podduklianska knižnica vo Svidníku aj v roku 2011 **dopĺňala** chýbajúce knižnično-informačné služby v obciach pojazdnou knižnicou - **BIBLIOBUSOM**, a to v **33 obciach okresu Stropkov (+ v okrese Svidník v 37 obciach)**. (1 obec Repejov okres Medzilaborce)

Knižničný fond

Celkový stav KF v okrese Stropkov k 31.12.2011 bol **76 664 kn.j.**, z toho v MsK Stropkov 36 409 kn.j. a v obecných knižniciach 40 255 kn.j. Počet kn.j. na 1 obyvateľa v okrese činí 6,20 kn.j. (**z počtu 12 362 obyvateľov**). Na 1 používateľa pripadá 98,28 kn.j.

V roku 2011 si samostatne nakúpila literatúru Mestská knižnica v Stropkove vo výške 1 002 €. V porovnaní s rokom 2010 vyčlenili v roku 2011 na KF o 1 256 € menej.

Ročný prírastok KJ v okrese Stropkov činil 205 kn.j., z toho v MsK Stropkov 150 kn.j. a v obecných knižniciach s neprofesionálnymi zamestnancami 55 kn.j.

Úbytky kn.j. v roku 2011 neboli zaznamenané žiadne. V roku 2011 nebola zrušená žiadna obecná knižnica.

Celkovo k 31.12.2011 bolo automatizovane spracovaných **34 214** kn.j., a to v MsK Stropkov, kde fond retrospektívne spracovávajú v programe Libris.

Výpožičky

V roku 2011 v okrese Stropkov bolo **vypožičaných 39 742 kn.j.**, z toho 39 064 kn.j. v MsK Stropkov a v neprofesionálnych knižniciach 678 kn.j. Na 1 obyvateľa v okrese Stropkov pripadá 3,21 výpožičiek (z 12 362 obyvateľov) a na 1 používateľa 50,95 výpožičiek.

Prostredníctvom **MVS** si MsK v Stropkove zabezpečila dokumenty z iných knižníc v počte 306 kn.j. **Prezenčné výpožičky** evidovala MsK, a to 15 132 kn.j.

V porovnaní s rokom 2010 v okrese Stropkov sa zhoršili ukazovatele v počte vypožičaných dokumentov o - 6 918 a takisto bol zaznamenaný aj pokles zaregistrovaných používateľov o - 151.

Činnosť 4 obecných knižníc stropkovského okresu je obmedzená iba na základné výpožičné služby a vedenie základnej knižničnej evidencie. Stagnovanie 22 knižníc pretrváva z dôvodu nedostatku finančných prostriedkov na prevádzku obecných knižníc, preto sú v okrese nahrádzané knižnično-informačné služby **bibliobusom** Podduklianskou knižnicou, a to v 33 obciach okresu Stropkov.

Používatelia

V okrese Stropkov bolo registrovaných **780 používateľov**, z toho v MsK 713 a 67 používateľov v neprofesionálnych knižniciach. **V roku 2011** v okrese Stropkov bolo zaevidovaných o 151 používateľov menej ako v roku 2010. Percento používateľov z počtu obyvateľov predstavuje 6,30.

Z celkového počtu 780 používateľov bolo zaregistrovaných **287 detí do 15 rokov**, čo činí 35,89 %.

Knižnice v okrese Stropkov spolu zaevidovali **20 212 návštevníkov (pokles o 108)**, z toho v MsK Stropkov 19 867 návštevníkov. Na podujatiach sa v uplynulý rok celkovo zúčastnilo v knižniciach 3 986 návštevníkov (pokles o 416).

Ďalšie činnosti

MsK v Stropkove uskutočnila **98 vzdelávacích a kultúrno-spoločenských podujatí pre verejnosť (3 986 návštevníkov)**, z toho 8 informačných výchov.

MsK poskytla **2 399 bibliografických a faktografických informácií**, knižnica vypracovala **19 rešerší**.

Informačné technológie

Počet PC v okrese Stropkov je 13 z toho pripojených na internet pre verejnosť 8. MsK Stropkov evidovala 11 PC s pripojením na internet, z toho bolo 8 prístupných pre verejnosť.

Zamestnanci knižníc a hospodárenie

V roku 2011 zabezpečovalo činnosť knižníc v okrese Stropkov v prepočte **4.84 zamestnancov**, z toho v MsK 4.66 a 0.18 zamestnancov v neprofesionálnych knižniciach. Tu sa započítavajú len zamestnanci, ktorí vykázali aj mzdové náklady.

Knižnice v okrese Stropkov v roku 2011 poskytli **finančné prostriedky na nákup KF v celkovej výške 1 002 €** (iba MsK Stropkov). **Mzdové náklady** predstavujú sumu **29 947,38€**.

Finančné prostriedky získané **grantom alebo darom** v okrese Stropkov predstavujú čiastku **0 €**.

ODDELENIE AKO HO (NE)POZNÁTE

V tejto rubrike bude oddelenie bibliograficko-informačných služieb a regionálnej literatúry, postupne predstavovať rozličné typy regionálnych dokumentov s ich stručnou charakteristikou a využiteľnosťou pre každého, kto chce hlbšie poznať nádherný poddukliansky región, jeho históriu a súčasnosť, jeho malebné zákutia, ktoré sa snúbia s pohostinnosťou a láskavosťou ľudí v tomto regióne. Veríme, že si ctený čitateľ nájde cestu do knižnice a načerpá a prehĺbi si svoje vedomosti o tomto regióne aj prostredníctvom uvedeného knižničného fondu.

ZBORNÍKY O REGIÓNE SVIDNÍK

K celoslovenským zborníkom, ktoré v kontexte pojednávajú aj o okrese Svidník a o terajšom okrese Stropkov, patrí 32-zväzkový zborník **Nové obzory** (NO), ktorý obsahovo mapuje život bývalého Východoslovenského kraja. Prvé číslo vyšlo v roku 1959 s podnázvom Vlastivedná ročenka Prešovského kraja. V úvode zborníka sa dozvedáme, že: „... vlastivedná ročenka je určená pre najširšie ľudové masy; bude ich zoznamovať s jednotlivými odvetvami hospodárskeho a spoločenského života Prešovského kraja.“ Vedúcim redaktorom zborníka bol Imrich Sedlák, literárny a kultúrny historik, vysokoškolský pedagóg, verejný činiteľ a funkcionár, autor viacerých publikácií z oblasti literárnej a kultúrnej histórie. Venoval sa najmä výskumu národno-politických, kultúrno-spoločenských a literárnych integračných procesov východného Slovenska. Uvedený zborník zostavoval a redigoval až do roku 1973 (zv. 1-8). Prvé číslo zborníka obsahovalo rubriky, ako napr. Dejiny kraja, Národopis, Prírodné vedy, Kultúrne okienko. Na konci bola obrazová príloha so vzácnymi dobovými fotografiami.

Už v **2. zväzku NO** Bohuš Chňoupek v reportáži **Pätnásť slávnych rokov nášho východu** hodnotí premeny východného Slovenska po roku 1945, a teda aj premeny okresu Svidník, ktorý sa po vojne zotavoval doslova z ruín.

Tretí zväzok NO mal už podnázov Vlastivedná ročenka Východoslovenského kraja. Na s. 7-23 sú spomienky Jána Rodáka pod názvom **Ako sa kovalo víťazstvo KSČ pod Duklou**, ktoré sú historicky zaujímavé tým, že autenticky zobrazujú dobový život pod Duklou začiatkom prvej polovice 20. storočia (roky 1923-1939). Spomienky autor napísal podľa ústneho podania starších Svidníčanov.

Vo **4. zväzku NO** s podnázvom Spoločenskovedný zborník východného Slovenska, na s. 231-241 Peter Liba v článku **Hviezdoslavova rozprava Stropkov** rozoberá básnickú skladbu *Stropkov*, pričom konštatuje, že: „Náš dokument o básnickej rozprave Stropkov chce byť ďalším príspevkom k poznaniu básnikovej činnosti v Prešove v rokoch 1870-1872 a súčasne i príspevkom k literárnemu východnému Slovensku.“ Hodnotné je, že súčasne s príspevkom je uvedený aj úplný text spomínanej básnickej skladby.

Dalo by sa takto rozanalyzovať všetky zväzky NO, v každom z nich sa v kontexte určitým spôsobom spomína, hodnotí alebo rozoberá život okresu Svidník a terajší okres Stropkov v rozličných oblastiach spoločenského života.

Napr. v **8. zv. NO** sú v štúdiu Alexandra Frického **Zaniknuté sklárne v okolí**

Bardejova (s. 121-148) uvedené o.i. aj dejiny sklárne v Šarbove. Najstaršia správa o existencii sklárne pochádza z r. 1786. V 14. zv., ktorý už redigoval Štefan Pažur, na s. 143-148 Ervín Lazár hodnotí literárnu tvorbu Alexandra Pavloviča v príspevku **O slovenskej básnickej tvorbe Alexandra Pavloviča**. Alexander Pavlovič od roku 1863 až do svojej smrti v roku 1900 pôsobil vo Svidníku, kde je aj pochovaný. NO č. 15-16 redigovala promovaná historička Mária Chmelárová.

V 18. zv. NO historik Ivan Vanat (rodák z obce Vyšná Pisaná, okr. Svidník) v rubrike História v rozsiahlej štúdii **Sociálno-ekonomické postavenie Ukrajincov na východnom Slovensku v rokoch 1918-1929** (s. 39-76) rozoberá o. i. aj život obyvateľstva v podduklianskom regióne za uvedené obdobie. Treba spomenúť, že zostavovateľom a zodpovedným redaktorom NO zv. 17-32 bol pedagóg a historik Imrich Michnovič.

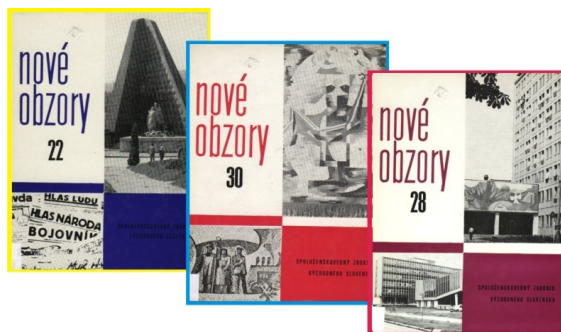
V 19. zv. NO v rubrike Jazykoveda je uvedený príspevok jazykovedca a pedagóga Michala Blichu (autor je rodákom z obce Príkra, okr. Svidník) pod názvom **Z tvorenia chotárnych názvov v Ondavskej a Toplianskej doline** (s. 251-272), kde z jazykového hľadiska autor uvádza tri skúmané nárečové skupiny: ukrajinskú (väčšia časť okresu Svidník a časť okresu Vranov nad Topľou) a z východoslovenských šarišskú a zemplínsku (dolná časť Ondavy a Tople).

V 32. zv. NO v rubrike História Anton Špiesz, slovenský historik, uvádza hodnotný príspevok **Makovické panstvo za urbárskej regulácie Márie Terézie**, ktorý sa týka aj územia terajšieho okresu Svidník a okresu Stropkov. Je to analýza sociálno-ekonomického postavenia poddaných na Makovickom panstve.

Škoda, že zväzkom 32, ktorý vyšiel v roku 1991, sa skončilo vydávanie zborníka Nové obzory. Dodnes ho využívajú študenti vysokých škôl, historici, pedagógovia a ostatní záujemcovia práve pre bohatú obsahovú štruktúru, ktorá je kvalitná, pestrá, bohatá a rôznorodá, o čom svedčia rubriky História, Archeológia, Literatúra, Jazykoveda, Národopis, Kronika, či Recenzie, Správy a pod. Na obsahovej stránke zborníka sa podieľali mnohí slovenskí historici, spisovatelia, či etnografi a pod.

V roku 2007 vydala Štátna vedecká knižnica v Prešove veľmi potrebný materiál v orientácii sa v zborníku, a to: **SOCHA, Michal: Register Nových obzorov. Ročníky 11-20, 31-32**. Prešov : Štátna vedecká knižnica, 2007. 220 s. ISBN 978-80-85734-66-9. Materiál obsahuje tematický, vecný, miestny a menný register.

Veríme, že si ctený čitateľ nájde cestu do knižnice, a pri svojom štúdiu, či poznávaní dejín a súčasnosti okresu Svidník a východného Slovenska siahne aj po zborníku Nové obzory, ktorého 32 zväzkov sa nachádza práve v oddelení bibliograficko-informačných služieb a regionálnej literatúry Podduklianskej knižnice vo Svidníku. Vzdá tak hold poctivej práci historikov, národopiscov, jazykovedcov, literátov, ktorí sa podieľali na tvorbe a obsahovej stránke zborníka. Najmä si rozšíri svoj intelligenčný kvocient z rozličných oblastí života na východnom Slovensku, ale aj o podduklianskom regióne.

Emília Kudlová

pokračovanie v ďalšom čísle

Regionálne osobnosti

Každý kraj, mesto, či obec má osobnosti, ktoré sa v historickom vývoji spoločnosti, ale aj v súčasnosti zaslúžili o rozvoj určitej oblasti spoločenského života a svojím menom sa preslávili nielen doma, ale aj za hranicami svojej vlasti. Hovoríme im REGIONÁLNE OSOBNOSTI. Poznať takéto osobnosti svojho regiónu patrí ku všeobecnej vzdelanosti a hrdosti každého občana. Je treba chrániť ich kultúrne a duchovné dedičstvo pre terajšie i budúce generácie ako nevyčerpatelnú studnicu vedomostí, kultúry, zručnosti a vzdelanosti nášho ľudu v kraji pod Duklou. A práve toto je cieľom uvedenej rubriky, v ktorej budeme predstavovať osobnosti z regiónu Svidník z rozličných oblastí spoločenského života.

Juraj Bača

Ukrajinský spisovateľ na Slovensku, literárny kritik, publicista, literárny historik a kultúrno- osvetový činiteľ.

Narodil sa 13.5.1932 v obci Kečkovce, okr. Svidník. Základnú školu skončil v rodnej obci, mešťianku - vo Svidníku, strednú – obchodnú akadémiu v Prešove. V školskom roku 1951-1952 pôsobil ako učiteľ na Ruskom gymnáziu vo Svidníku. V roku 1954 skončil Pedagogickú fakultu Slovenskej univerzity v Prešove. V marci 1956 skončil Filozofickú fakultu Univerzity Komenského v Bratislave. Od júna 1954 do októbra 1956 bol asistentom na a literatúry VŠP v Prešove a od pôsobil ako vedecký aspirant na Kyjevskej štátnej univerzity. Od odborný asistent na Katedre na FF UPJŠ v Prešove. V roku docenta ukrajinskej literatúry.

Katedre ruského jazyka októbra 1956 do mája 1960 Katedre ukrajinskej literatúry júna 1960 pracoval ako ukrajinského jazyka a literatúry 1964 bol habilitovaný na

Po udalostiach r. 1968 Juraj spoločenskovednú a publicistickú zamestnania, a v r. 1973 odsúdený na štyri roky väzenia. Na 20 rokov bol úplne vylúčený zo spoločenského života. Pracoval ako pomocný robotník, šofér, skladník a i. Od leta 1989 bol profesorom Nezávislej ukrajinskej univerzity v Mníchove, kde prednášal literárnovedné disciplíny.

Bača bol za svoju aktívnu činnosť vylúčený zo strany i zo

Po novembri 1989 bol občiansky i spoločensky rehabilitovaný. V máji 1990 bol docent Juraj Bača znovu prijatý do zamestnania na pôvodné miesto. Na profesora literárnej vedy sa inauguroval v roku 2001.

Písať začal ešte ako študent v r. 1949. Najprv písal básne, niektoré z nich vyšli zborníku Vos'mero a tiež v zborníkoch Lastivka z Prjašivščyny a Molodi holosy. V r. 1961 vyšla knižne jeho vedecká literárno-historická práca **Literaturnyj ruch na Zakarpatti seredyny XIX. st.** (Literárne hnutie na Zakarpatsku v polovici XIX. st.).

Popri poézii a literárno-vedeckých článkoch a štúdiách je Juraj Bača známy aj ako autor poviedok, románov a publikovaných úryvkov z románov. Niektoré jeho poviedky vyšli knižne v zborníku **Včora i s'ohodni (1953)**, **Lita i zymy** v r. 1969 a tiež v časopisoch. Pre jeho prózy je charakteristický kritický prístup v odhaľovaní neporiadkov v spoločnosti (v poviedkach Ubyvcja z čystoju sovistju – Vrah s čistým svedomím), kriticky sa stavia k obdobiu tzv. stalinského kultu, je to cítiť najmä v románe **Perša skyba** (Prvá skyva),

z ktorého bolo uverejnených niekoľko úryvkov. Krátke poviedky, ako napr. **Prytča pro hilku** (Podobenstvo o vetvičke) a **Slovo pro načal'nyka** (Slovo o nadriadennom) vykresľujú J. Baču ako zápalistého publicistu.

V roku 1990 vydal vysokoškolské učebné texty pod názvom **Podmienky rozvoja ukrajinskej literatúry v Československu po roku 1945**. V roku 1991 vydal knihu poviedok pod názvom **A materi tvojij zavydžu** (A tvojej matke závidím), v ktorej zobrazuje každodenné starosti i radosti, pravdy i omyly človeka, ľudí i spoločnosti. Rovnomenná poviedka v knihe je venovaná autorovej matke a rodisku. V r. 1993 vyšiel v Kyjeve knižne jeho román **Oleksa**, v ktorom je veľmi talentovane, precízne a umelecky vykreslená životná cesta a činnosť rusínsko-ukrajinského činiteľa 19. stor. Alexandra Duchnoviča. Svoj talent vyskúšal nielen v poézii a próze, ale aj v dráme. Za zmienku stojí poéma **Knjaz Laborec**, na ktorú V. Ľubimov napísal hudbu, čím vznikla prvá ukrajinská opera na Slovensku. Jej premiéra bola 28.2.1997 v Užhorode. V roku 1997 vydal dokumentárnu prózu **Lysty samomu sobi**, a v roku 2002 zbierku poézie **Na pravach rukopysu**. V rokoch 2006 a 2008 vyšiel v Užhorode výber z jeho tvorby pod názvom **Jurij Bača : vybrani tvory**. Po roku 1989 jeho tvorba bola prezentovaná aj v kolektívnych zborníkoch **Karpats'ka zamana** (1990) a **Pid synimy Beskydami** (2006). J. Bača je spoluautorom publikácie **Čomu, koly i jak** (Prečo, kedy a ako) o dejinách, pôvode a živote Ukrajincov v Československu, ktorá knižne vyšla v r. 1967, jej druhé vydanie vyšlo v Kyjeve v r. 1992. Profil a jeho tvorba boli dokumentované v personálnych bibliografiách **Pevec čistej ľudskej duše** (1997), **Jurij Bača – chto vin takyj?** a v bibliografii **Diela ukrajinských spisovateľov Slovenska** (2011).

Jeho publicistické články, štúdie a recenzie sú publikované aj na stránkach ukrajinských periodík na Slovensku Nove žyttja, Družno vpered, Veselka, aľmanach Dukľa a v zahraničnej tlači. Prednášal a prednáša na vedeckých konferenciách a iných vedeckých podujatiach, vystupuje v rozhlase a v televízii.

Juraj Bača má značný vplyv na rozvoj ukrajinskej literatúry na Slovensku, spočiatku svojou poéziou, a neskôr vďaka publicistickej, pedagogickej a vedeckej činnosti. Patrí k veľmi talentovaným osobnostiam, je autorom mnohých publicistických článkov, statí, štúdií a literárnych recenzií. Dotýka sa mnohých oblastí spoločenského života, ako napr. školstva, kultúry, dejín i súčasnosti Rusínov-Ukrajincov. Mnoho autorových článkov je venovaných problematike mládeže, jej každodennému životu, národnostnej identite a hrdosti na svoj jazyk, kultúru, históriu a literatúru. Sú výzvou pre mladých ľudí, aby sa nezriekali svojho a vážili si dedičstvo predkov.

Recenzoval literárne práce viacerých ukrajinských autorov na Slovensku, ako napr. Sergeja Makaru, Vasil'a Daceja, Ivana Jackanina a mnohých ďalších.

Je nositeľom literárnej ceny Medzinárodná literárna cena Bohdana Lepkého za roky 2000-2003.

Životným krédom Juraja Baču je človek: „Človek – nič väčšie nepoznám, nič menšie neberiem“, preto mu právom patrí prirovnanie - pevec čistej ľudskej duše.

Emília Kudlová

Použitá literatúra:

BAČA, Juraj – MURČINKOVÁ, Tatiana. 2002. *Jurij Bača – chto vin takyj?* Svidník : Regionálna rozvojová agentúra, 2002. 88 s. + 12 s. fotoilustrácií. ISBN 80-967898-3-X.

DŽUPINKOVÁ, Zuzana. 2011. *Diela ukrajinských spisovateľov Slovenska : (bibliografia knižných vydaní v rokoch 1945-2010)*. Prešov : Štátna vedecká knižnica, 2011. 199 s. ISBN 978-80-85734-95-9.

KUDLOVÁ, Emília. 1997. *Pevec čistej ľudskej duše : výberová bibliografia*. Svidník : Podduklianska knižnica, 1997. 53 s. ISBN 80-85147-24-6.

Z pera našich čitateľov

Napísali ste nám:

PAMIATKE ANDREJA ČERVEŇÁKA

11. februára 2012, takmer tri mesiace pred svojimi osemdesiatimi narodeninami, náhle zomrel Andrej Červeňák, popredný slovakista, rusista a slavista súčasného

slovanského sveta, doktor vied, profesor Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre. Narodil sa 22. mája 1932 v Šarišskom Štiavniku vo Svidníckom okrese, kde aj chodil do ľudovej školy. V roku 1953 zmaturoval na Ruskom gymnáziu v Prešove. Po skončení vysokoškolských štúdií v roku 1958 (odbor slovenčina a ruština na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave) prednášal ruskú literatúru na Filozofickej fakulte UPJŠ v Prešove (terajšia Prešovská univerzita). Ako mladý, ambiciózný a perspektívny pracovník bol vymenovaný za prodekana fakulty pre vedeckú prácu. Pri preberaní knižného daru (približne 800 kníh) z bývalého ZSSR v roku 1969 vo fakultnej knižnici v rámci ďakovnej

reči povedal aj tieto nezabudnuteľné slová: „Tam, kde sila nemôže zvíťaziť nad pravdou, tam posielajú tanky“, čím sa jeho osud spečatil – prepustili ho zo zamestnania. Niekoľko rokov (1971-1977) pracoval ako lektor v Ukrajinskom národnom divadle v Prešove. Od roku 1977 pôsobil na Pedagogickej fakulte súčasnej Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre, kde bol zároveň vedúcim katedry ruského jazyka a literatúry.

Profesor Andrej Červeňák sa ako známy rusista vo svojej literárnej práci zameril na výskum slovensko-ruských vzťahov, publikoval vo viacerých literárnych časopisoch a vedeckých zborníkoch. Zúčastňoval sa na mnohých medzinárodných vedeckých konferenciách v rôznych európskych krajinách. Láska k ruskému jazyku a literatúre ho sprevádzala po celý jeho tvorivý život. Z ruskej literatúry ho najviac zaujala osobnosť a dielo spisovateľa F. M. Dostojevského, ktorého rád a často citoval („Človek, ako povedal Dostojevskij, je tajomstvo, ktoré treba odhaliť...“). Dostojevskému venoval aj svoje monografie: *Človek v literatúre – F. M. Dostojevskij* (1986); *Dostojevského sny (Eseje o snoch a Dostojevskom)* (1999). Od Dostojevského sa A. Červeňák dostal k A. S. Puškinovi; tomuto básnikovi lásky, rozumu a krásy venoval monografiu *A.S. Puškin – Človek a básnik* (1989).

Výsledkom nesmiernej pracovitosti a veľkého talentu A. Červeňáka je 22 vedeckých publikácií o ruskej a slovenskej literatúre, 24 zborníkov série *Život a dielo* (o významných dejateľoch slovenského, prevažne literárneho života), 42 zborníkov venovaných problematike literatúry, kultúry a umenia, deväť ročníkov almanachu *Nitra*

(vo všetkých je iniciátorom, editorom a spoluautorom) ako aj ponad tristo odborných vedeckých štúdií a článkov.

Andrej Červeňák bol členom predsedníctva Spolku slovenských spisovateľov a za svoju literárnu činnosť dostal niekoľko najvyšších ocenení – cenu Alexandra Matušku, Rad Ľudovíta Štúra II. triedy, udelený prezidentom SR, Zlatú medailu A. S. Puškina, udelenú prezidentom Ruska.

„Net, ves ja ne umru!“ („Nie, ja nezomriem!) – vedel už Puškin. To isté platí aj o Andrejovi Červeňákovi, ktorého práca, venovaná vede a výchove mladého pokolenia sa bude šíriť a neustále pretrvávať.

Odpočívaj v pokoji, môj dlhoročný priateľ!

Juraj BAČA

K stému výročiu narodenia doc. Juraja Kostúka

3. marca 2012 uplynulo sto rokov od narodenia významného etnomuzikológa, pedagóga, dirigenta, zbormajstra a skladateľa Juraja Kostúka. Narodil sa v dedine Sirma (terajšie Drotyneci) pri Vynohradove (bývalý Sevľuš) na Zakarpatskej Ukrajine. Štyri roky po ukončení štúdia na Štátnom učiteľskom semináriu v Mukačeve bol prijatý do 3. ročníka prestížneho pražského konzervatória (1935). Zároveň študoval na oddelení hudobnej vedy na Filozofickej fakulte Karlovej univerzity. Po skončení vysokoškolských štúdií v Prahe J. Kostúk sa vracia v búrlivom roku 1938 do rodného kraja, kde pôsobí ako učiteľ v Sevľuši, Mukačeve a Užhorode. V tieto ťažké časy zakarpatské obyvateľstvo zažilo ukrutné prenasledovanie horthyovskými fašistami a preukázalo neobyčajnú statočnosť, odvahu a národnú uvedomelosť. Pre samotného Juraja Kostúka a jednako zmýšľajúcich kolegov (Petro Myloskavskij, Dezider Zadar, Petro Ferenčuk, Anton Skyba, Stepan Hladonyk) okupácia novovzniknutej Karpatskej Ukrajiny horthyovským Maďarskom s ich denacionalizačnou politikou sa stali impulzom a hlavnou príčinou zapisovania miestnych ľudových piesní, ktoré vyšli knižne v Užhorode v roku 1944. Táto okupácia vyvrcholila tragickým krvavým kúpeľom v marci roku 1939, mnohí žiaci a priatelia J. Kostúka padli na poli bojovej slávy. Spomienky na tieto tragické udalosti rezonujú aj v jeho osobnej korešpondencii.

Prevažnú časť svojho v Prešove (od roku 1948), oblastiach hudobnej kultúry Jeho zásluhou vyšla prvá *Ľudové piesne Prešovského Prjašivského kraja*, Prešov znotovaných piesní pre Kostúka („Pisni dľa dyťačoho Kolosálnu prácu J. Kostúk a činnosti zborového spevu.

plodného života Juraj Kostúk prežil kde sa stal priekopníkom v mnohých najmä zborového spevu a folkloristiky. kniha folklórnych zápisov *Ukrajinské kraja* („Ukrajinski narodni pisni 1958). Ešte predtým vyšiel zborník detské a ženské zbory v úprave J. – žinočoho choru“, Prešov, KZUP 1952). vykonal v organizovaní, rozvoji

Bol jedným zo zakladateľov prvého profesionálneho Ukrajinského ľudového súboru piesní a tancov v Medzilaborciach (1953), z ktorého o tri

roky neskôr vznikol známy Poddukliansky ukrajinský ľudový súbor. Juraj Kost'uk bol jeho prvým umeleckým vedúcim, dirigentom, dramaturgom a zároveň učiteľom, ktorý účastníkom zboru dával hudobné vzdelanie.

Juraj Kost'uk prednášal hudbu a spev na Pedagogickej fakulte v Prešove Univerzity P.J. Šafárika v Košiciach, kde bol vedúcim katedry hudobnej výchovy (1968-1977). V roku 1966 získal docentúru za prácu Zborová kultúra Zakarpatskej oblasti a Východného Slovenska. Počas svojej dlhoročnej pedagogickej činnosti vychoval desiatky budúcich pedagógov hudobnej výchovy. Mnohí z nich založili v školách spevácko-hudobné súbory, poniektorí sa stali profesionálnymi hudobníkmi.

Docent Juraj Kost'uk zomrel v roku 1998. Jeho pozostalosť získalo do svojich fondov Slovenské národné múzeum – Múzeum ukrajinskej kultúry vo Svidníku. Obsahuje cennú osobnú korešpondenciu s celou plejádou významných hudobníkov, dirigentov, zbormajstrov, folkloristov a pod.; spomienky na mladosť a najmä na krvavé udalosti Karpatskej Ukrajiny; materiály o pedagogickej, muzikologickej, dirigentskej, skladateľskej, publikačnej, vedecko-výskumnej a inej činnosti; zápisy ľudových piesní zo Zakarpatskej Ukrajiny a východného Slovenska ako aj rôzne publikácie. Medzi vzácne knihy s hudobnou tematikou patria: zborník piesní *Sičovych stril'civ* vydaný v Kamjanci (1919), dnešný Kamenec Podolský; Mykola Bobyk: *Naša slava* - zborník osloboditeľských piesní pre mužské hlasy z roku 1919 vydaný v Jablonci nad Nisou, kde vo vojenskom tábore bola internovaná časť Ukrajinskej Haličskej Armády; *Ukrajinské piesne pre klavír* v úprave ukrajinského skladateľa Jevhena Turulu (1882-1951), ktorý v 20. rokoch minulého storočia vydával v Nemecku celú sériu ukrajinských piesní a melódií; Michal Roščachivskij: *Ruské tercety so sláčikovými nástrojmi na slová A. Duchnoviča a Hrendži-Donského*; *Slovanstvo ve svích zpěvech. Písňě ruské i maloruské* (Praha, 1922), *Cesty za slovanskou písni* (Praha, 1933) od známeho českého maliara, folkloristu, zakladateľa slovanskej hudobnej folkloristiky Ludvíka Kuby (1863-1956)); *Svetové koncertné turné ukrajinskej kapely* od Alexandra Pelenského (Ľvov, 1933) a mnohé ďalšie. Z literárnej oblasti sú to predovšetkým Vedecké zborníky Spolku Prosvita, (Naukovi zbirnyky tovarystva Prosvita), ktoré v 30. rokoch minulého storočia vychádzali v Užhorode.

6. marca 2012 sa v Prešove uskutočnilo spomienkové odopoludnie venované 100. výročiu narodenia hudobného pedagóga, dirigenta, etnomuzikológa a skladateľa docenta Juraja Kost'uka, ktorú organizovali Asociácia ukrajincov Slovenska – Ševčenkova vedecká spoločnosť na Slovensku; Zväz Rusínov - Ukrajincov Slovenska; SNM – Múzeum ukrajinskej kultúry vo Svidníku; Inštitút Hudobného a výtvarného umenia FF PU a Poddukelský umelecký ľudový súbor.

Nadežda Varcholová

Police plné kníh

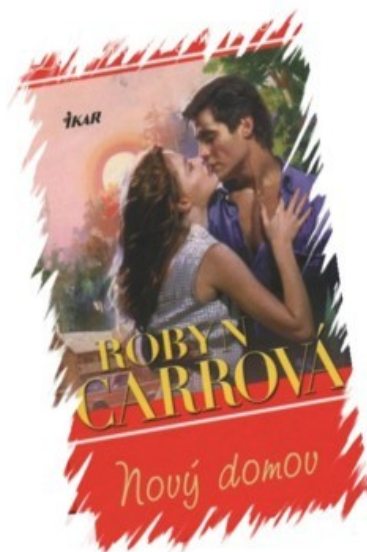

Nájdete v našej knižnici

DRAGULOVÁ-FAKTOROVÁ, Danuša: V rytme psíka bubeníka. Bratislava : DAXE, 2011. - 45 s.

Viete, čo všetko môžu ukrývať písmená a noty? Ak ste nad tým ešte neuvažovali, odpoveď môžete hľadať v tejto roztomilej knižke...

CARROVÁ, Robyn : Nový domov. Bratislava : Ikar, 2012. - 311 s.

Melinda Monroeová, diplomovaná zdravotná sestra, chce po smrti milovaného manžela od základu zmeniť svoj doterajší život. Odpovie na lákavý inzerát a ocitne sa v mestečku uprostred divej kalifornskej prírody. Namiesto romantiky však nastúpi tvrdá realita. Po prvej noci v schátranom dome sa rozhodne pre návrat, lenže ráno na verande doktorovho domu objaví malý živý batôžtek...

DIFFENBAUGHOVÁ, Vanessa : Reč kvetov.
Bratislava : Ikar, 2012. - 277 s.

Reč kvetov je hypnotizujúci, dojímavý a elegantne napísaný príbeh, v ktorom sa prelína minulosť a súčasnosť. Viktória sa na kvetinovom trhu stretne so záhadným predavačom a musí sa rozhodnúť, či podstúpi riziko a pokúsi sa žiť nielen medzi kvetmi, ale aj s ľuďmi. Naďalej robí ľudí šťastnými. Vie vycítiť, aké kvety potrebuje zákazník ešte predtým, ako vstúpi do jej predajne. Dokáže však intuíciou pomôcť aj sama sebe?

NĚMEČKOVÁ, Jana
Hrajeme si s dětmi na rodičovské dovolené.
Praha : Portál, 2011. - 133 s.

Kniha obsahuje hry, ktoré sa dajú hrať v miestnosti, ale aj hry, ktoré sa hrajú vonka. Kniha ocenia rodičia na rodičovskej dovolenke, prarodičia a vychovávatelia najmladších detí asi do 4 rokov, materské centrá, vychovávateľky v jasliach a učiteľky v materských školách.

Nadežda Mičáková

Galéria slávnych osobností v oblasti písma a kníh

■ **Ján Michal Landerer (5.8.1726 Budapešť – 10.7.1795 Bratislava) – tlačiar a nakladateľ.**

Príslušník kníhtlačiarkej rodiny, r. 1751 získal občianstvo v Bratislava. Tu po del'be rodinného podniku na budínsku a bratislavskú časť viedol od r. 1750 podnik, ktorý rozšíril o royerovskú tlačiareň. Keď odkúpil jezuitskú tlačiareň v Košiciach a tlačiareň v Pešti, stal sa popredným tlačiarom v strednej Európe nielen veľkosťou podniku, ale najmä kvalitou tlače. Podnik rozšíril aj o kníhkupectvo, no po súde s bratislavskými kníhkupcami mohol predávať iba knihy z vlastných tlačiarní. Od Márie Terézie získal privilégium na tlačenie všetkých kníh. Vydávaním operných libriet sa zaslúžil o rozvoj opery, z jeho tlačiarnie vyšli aj cenné hudobné tlače. Tlačil učebnice, školské správy, príležitostné spisy v latinčine, nemčine, maďarčine a slovenčine. R. 1783 bol za zásluhy v kníhtlačiarstve povýšený do šľachtického stavu.

Prameň: *Slovenský biografický slovník* (od roku 833 do roku 1990) III. zväzok K-L. Martin : Matica slovenská, 1989. 447 s.

■ **Daniel Pažický (3.3.1881 Myjava – 29.1.1941 Bratislava) – kníhtlačiar a vydavateľ.**

Základnú školu navštevoval a za obuvníka sa učil vo Viedni, kníhtlačiarstvo u J. Bežu v Senici. R. 1906 založil na Myjave tlačiareň, v ktorej pracoval najprv sám, potom s pomocníkmi. Jeho tlačiareň a vydavateľstvo zohralo do r. 1914 významnú úlohu pri šírení slovenskej tlače, v medzivojnovom období sa zaradilo k najvýznamnejším vydavateľstvám. Tlačil množstvo periodík, kalendáre, učebnice. V knižnej produkcii jeho tlačiarnie tvorili veľkú časť cirkevnej tlače, v predprevratovom období však vydával i svetské publikácie. Pre rozvoj knižnej kultúry bol prínosom ním redigovaný a vydávaný literárny časopis *Naše knihy*, v ktorom informoval o produkcii svojej tlačiarnie, prinášal recenzie, príspevky o knižnej kultúre a politike ap. Vydával nielen pôvodnú slovenskú beletriu ale aj prekladovú.

Prameň: *Slovenský biografický slovník* (od roku 833 do roku 1990) IV. zväzok M-Q. Martin : Matica slovenská, 1990. 562 s.

Viete, že...?

- ➔ **Antipoézia** (gréc.+lat.) lit. veršované dielo, poézia absurdnej literatúry.
- ➔ **Antiromán** (gréc.+franc.) lit. prozaický literárny útvar, popierajúci určité zložky, znaky klasického románu.
- ➔ **Antológia** (gréc.) lit. výber literárnych prác rozličných autorov (príp. hudobných skladieb).
- ➔ **Apoetický** (gréc.) nebásnický, nepoetický.
- ➔ **Apoftagma** (gréc.) krátky vtipný, poučný výrok; sentencia, gnóma.
- ➔ **Apogej** (gréc.) lit. poet. vrcholná fáza deja, vývinu hlavnej, hrdinskej postavy apod.
- ➔ **Apokryf** (gréc.) dielo pochybného autorstva, pochybnej hodnovernosti alebo zámerne podvrhnuté; podvrhnutý spis, výtvar, dielo neprávom pripisované určitému autorovi alebo zaradené nesprávne do určitého obdobia.
- ➔ **Apológ** (gréc.) rozprávka o živote zvierat, prevažne s výchovným obsahom.
- ➔ **Apretácia** (lat. - franc.) jazyková a štylistická úprava rukopisu.
- ➔ **Apretúra** (lat. - franc.) jazyková a štylistická úprava textov, rukopisu pred zadaním do sadzby.
- ➔ **Arabeska** (lat. - franc.) lit. menší prozaický poviedkový útvar s prekvapujúcou pointou.

Úsmev, prosím...

- Mamička, toto vajíčko je čudné!
- Buď ticho a jedz!
- Aj zobáčik?

- Babička, učila si ma, že za zlo sa máme odplácať dobrom. Tak mi daj sto korún, rozbil som ti okuliare.

- Prečo vždy zhasneš, keď listuješ v knihe? – pýta sa Škótko manžela.
- Lebo listovať môžem aj potme.

- Vidíte, deti že socha Slobody v New Yorku drží v jednej ruke fakľu a v druhej knihu. Kto by mi vedel povedať, čo symbolizuje fakľa? Ty, Ferko!
- Iba to, že v tme sa nedá čítať.

- Už nikdy viac nepôjdem do školy!
- A prečo, syn môj?
- Lebo... čítať ešte neviem a hovoriť ma nenechajú.

HAZDARSKA

Nie som ježko, predsa pichám.
Môj kvet sa ti páči? Iba jedno
prezradím ti: bývam v kvetináči.

Kto sa narodil s klobúkom?

Prehorúce slzy sa jej rinú,
keď nám večer vypnú elektrinu.

Povedali vedci: trinásti sú všetci.
Dvanásť ich je v kalendári
a trinásť v noci žiari.

Výrazy, ktoré preklenuli tisícročia

V tejto rubrike budeme na pokračovanie uverejňovať tzv. výrazy (frazologizmy), ktoré prekonal tisícročia a používame ich dodnes aj v hovorovej reči.

AUGIÁŠOV CHLIEV

Do mýtov sa Augeiás nedostal pre svoje bohatstvo, na ktorom si najviac zakladal, ale pre hroznú špinu v chlieve, o ktorý vôbec nedbal. Vyčistiť ho bolo nad ľudské sily. Preto to dostal za úlohu Héraklés, najväčší hrdina gréckych báji. Prikázal mu to mykénsky kráľ, ktorému musel podľa rozkazu najvyššieho boha Dia slúžiť; bola to jedna z podmienok, po splnení ktorých mohol dosiahnuť slobodu. Héraklés si však za to žiadal za odmenu desať percent dobytku. Augeiás s tým

súhlasil. Héraklés vyhnaľ stádo na lúku (300 kusov), vykopal priekopu k blízkyri riekam, vpustil cez ňu do chlieva vodu, ktorá špinu odniesla, a večer zahnaľ stádo späť.

Augeiás bol však ako pravý boháč lakomec a miesto odmeny začal sa s ním jednať; keď sa okrem toho dozvedel, že vyčistiť chliev bolo Héraklovou povinnosťou, odmenu mu odmietol a s urážkami ho vyhnaľ. Prišlo mu to však draho: len čo Héraklés dosiahol slobodu, prišiel s veľkým vojskom do Élidy, dobyl ju a Augeia zabil.

Augiášov chliev (Augiášova maštal') – veľký neporiadok, veľká nečistota zavinená nedbanlivosťou.

Prameň: Mičáková, Nadežda. 1997. *Výrazy, ktoré preklenuli tisícročia I. : výberová bibliografía.* Svidník : Podduklianska knižnica, 1997. 39 s. ISBN 80-85147-25-4.

Čas na zábavu

Optické ilúzie

Zahľadte sa do stredu špirály aspoň na 30sekúnd. Postupne rozostriete pohľad a nechajte sa pohltiť ilúziou priestoru. Potom sa pozrite na klávesnicu. Možno sa veci na ktoré sa budete pozerat', budú trochu vlniť.

Ilúzia pohybu

Do obrazca dopĺňajte čísla od 1 do 9. V každom riadku, stĺpci alebo vo vnútornom štvorci 3x3 (zvýraznenom hrubými čiarami) musia byť všetky čísla od 1 do 9. Žiadne číslo sa v riadku, stĺpci ani vo štvorci 3x3 nesmie opakovať.

3								
			3				9	
	1	4		7	6	3		5
	3	7	4	6	5			
						6	7	
6	9	2			1	4		8
	8	1			3	2	4	
4	6	9		2	7		3	
7	2			1		8		

5	8		2	9		3	7	
			5	7		1		
6	9	7						
2		3	1			4		
9			7	8	3			
1	7						5	3
							3	
	1			3			9	2
	2	5			1		4	

OSN vyhlásila rok 2012 za Medzinárodný rok trvalo udržateľnej energie pre všetkých

Valné zhromaždenie Organizácie Spojených národov (VZ OSN) vyhlásilo v rezolúcii 65/151 rok 2012 za Medzinárodný rok trvalo udržateľnej energie pre všetkých (The International Year of Sustainable Energy for All).

Ako ďalej informuje OSN na svojej internetovej stránke, Medzinárodný rok trvalo udržateľnej energie pre všetkých je príležitosťou upriamiť pozornosť na dôležitosť zlepšovania trvalého prístupu k energii, na energetickú účinnosť a obnoviteľné zdroje energií na lokálnej, regionálnej a medzinárodnej úrovni.

Energetické služby majú rozsiahly dosah na produktivitu, zdravie, vzdelávanie, klimatické zmeny, potravinovú bezpečnosť a bezpečnosť v zásobovaní vodou, ako aj v komunikačných službách. Práve preto absencia prístupu k čistej, prístupnej a spoľahlivej energii brzdí ekonomický, sociálny aj ľudský rozvoj a predstavuje veľkú prekážku v realizácii Miléniových rozvojových cieľov.

Ešte 1,4 miliardy ľudí stále nemá prístup k modernej energii a tri miliardy ďalších osôb závisia od "tradičnej biomasy" a uhlia ako hlavného zdroja paliva. Aj keď v niektorých rozvojových krajinách existujú moderné energetické služby, sú natoľko drahé, že si ich milióny ľudí nemôžu dovoliť.

Následky absentujúceho či sťaženého prístupu k energiám majú dosah na zdravie osôb aj na ekonomiku v podobe nedostatočnej produktivity v lukratívnych aktivitách. Ak

napríklad nemocnice alebo školy nemajú riadny prístup k energiám, nemôžu naplno fungovať. Aj prístup k pitnej vode závisí od efektívnej činnosti prečerpávajúcich staníc. Nedostatočný prístup k energiám má zničujúce dôsledky na najzraniteľnejšie vrstvy spoločnosti, konštatovala OSN.

Naopak, správne fungujúci energetický systém umožňuje zvyšovať produktivitu, zlepšovať konkurenčnú schopnosť, podporovať ekonomiku a hospodársky rast.

OSN poukázala aj na negatívne následky využívanie energie, ktorá nie je trvalo udržateľná. Emisie z pevných palív sú príčinou klimatických zmien, spôsobujú znečisťovanie ovzdušia v mestách, skyslenie pôdy i vody. Preto znižovanie uhlíkových emisií ostáva prioritou v problematike spotreby energie.

Pod záštitou svojho muna prišla OSN s novou energiou pre všetkých, v 2030 tri hlavné ciele - energetickým službám, intenzity o 40 % a zvýšenie energie vo svete o 30 %.

generálneho tajomníka Pan Ki-
iniciatívou, Trvalo udržateľnou
rámci ktorej si stanovila do roku
univerzálny prístup k moderným
zníženie svetovej energetickej
využívania trvalo udržateľnej

2012
MEDZINÁRODNÝ ROK
**TRVALO UDRŽATELNEJ
ENERGIE PRE VŠETKÝCH**

Zdroj: <http://www.energia.sk/clanok/obnovitelne-zdroje/osn-vyhlasila-rok-2012-za-medzinarodny-rok-trvalo-udrzatelnej-energie-pre-vsetkych/5509/>

**Podduklianský knihovník vydáva Podduklianska knižnica vo Svidníku,
8. mája 697/55, 089 01 Svidník, <http://www.podduklianskakniznica.sk/>,
e-mail: doplnovanie@podduklianskakniznica.sk, tel.: 054 7882191.
Zodp. red.: Mgr. Kamil Beňko. Zostavila: Nadežda Mičáková**